

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko Związkowi w W.

o zapłatę, ustalenie i wydanie świadectwa pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17 października 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 30 grudnia 2022 r., sygn. akt IV Pa 30/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek strony pozwanej o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód A. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego - Związek na swoją rzecz:

1. kwoty 9 350 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za odmowę dalszego zatrudnienia,
2. ustalenie, że powód był zatrudniony u pozwanego - Związek z siedzibą w W. - Sanatorium Uzdrowskim w I. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 27 maja 2019 r. do 26 października 2019 r.,
3. zobowiązanie pozwanego do wydania powodowi świadectwa pracy

potwierdzającego jego zatrudnienie w okresie od dnia 27 maja 2019 r. do 7 października 2019 r. na stanowisku pracownika gospodarczego w pełnym wymiarze czasu pracy oraz potwierdzającego, że do rozwiązania stosunku pracy doszło na podstawie oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia,

4. zobowiązanie poznawanego do zamieszczenia w świadectwie pracy informacji o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę,

5. zasądzenie od pozwanego kwoty 2 042,88 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 maja 2021 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia za niezgodnie z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez zachowania terminu wypowiedzenia.

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Krośnie ustalił, że powód A, K. był zatrudniony w Związku w W. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w okresie od 27 maja 2019 r. do 30 września 2019 r. W pozostałym zakresie powództwo oddalił.

W sprawie ustalono, że Powód A, K. i pozwany Związek w W. podpisali pięć umów zlecenia:

- od 27 maja 2019 r. do 31 maja 2019 r.,
- od 1 czerwca 2019 r. do 30 czerwca 2019 r.,
- od 1 lipca 2019 r. do 31 lipca 2019 r.,
- od 1 sierpnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r.,
- od 1 września 2019 r. do 30 września 2019 r.

Na podstawie tych umów powód zobowiązał się do wykonywania prac konserwatorskich porządkowych i gospodarczych w budynku S.U. „P.” w I. . oraz do wykonywania prac porządkowych i prac gospodarczych.

Pozwany Związek w W. w prowadzonym przez siebie Sanatorium Uzdrowiskowym „P.” w I. w maju 2019 r. zatrudniał dwóch konserwatorów na podstawie umów o pracę, tj. J. K. i D. K., z tym że D. K. od sierpnia 2018 r. z powodu choroby nie świadczył pracy. J. K. z powodu choroby zaprzestał świadczenia pracy od 4 listopada 2019 r.

W związku z chorobą D. K. pozwany zgłosił zapotrzebowanie w urzędzie pracy na zatrudnienie osoby, która mogłaby wykonywać pracę na podstawie umowy zlecenia. W związku z tym zapotrzebowaniem powód zgłosił się do pozwanego i strony zawarły wskazane wyżej umowy.

Sąd Rejonowy, oceniając warunki, w jakich pracował powód, uznał, że odpowiadają one warunkom zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Stwierdził, że między stronami doszło do nawiązania umowy o pracę (art. 22 § 1 i § 1¹ k.p.), a dokładnie rzecz ujmując, doszło do nawiązania pięciu umów o pracę na czas określony w celu zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy. Ostatnia z tych umów wygasła w związku z upływem terminu, na który była zawarta, z dniem 30 września 2019 r. Do ustania stosunku pracy powoda nie doszło zatem w wyniku żadnego oświadczenia woli pozwanego. W związku z tym twierdzenie powoda, że pozwany rozwiązał z nim umowę o pracę jest bezpodstawne, a w konsekwencji bezpodstawne jest żądanie odszkodowania w związku z rozwiązaniem przez pozwanego umowy o pracę bez zachowania formy pisemnej i bez wskazania przyczyny. Z materiału dowodowego wynika, że odmowa dalszego zatrudnienia powoda wynikała z konieczności zatrudnienia przez pozwanego osoby z uprawnieniami do kierowania busem. Ponadto, pozwany był niezadowolony z pracy powoda. Stąd też brak podstaw do zasądzenia odszkodowania za odmowę dalszego zatrudnienia. Powód nie wskazał przyczyny z art. 18^{3a} § 1 k.p., którą kierował się pozwany, odmawiając zawarcia z powodem umowy o pracę po 30 września 2019 r. Nie doszło zatem do naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu przez odmowę zatrudnienia (art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p.).

Sąd Okręgowy w Krośnie, wyrokiem z dnia 30 grudnia 2022 r., zmienił zaskarżony przez powoda wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczenie odnoszące się do okresu od dnia 27 maja 2019 r. do 31 maja 2019 r. (w związku z cofnięciem powództwa w tym zakresie) i w tej części postępowanie umorzył, a w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Rejonowego.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powód zarzucił naruszenie

przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

1. art. 378 § 1 k.p.c., art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., polegające na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji istoty sprawy oraz na niedokonaniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku oceny prawnej poszczególnych zarzutów apelacyjnych, a zwłaszcza sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia przepisu art. 25 § 1 i § 4 k.p.;

2. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 65 § 2 k.c. oraz w związku z art. 25¹ § 4 pkt 1 k.p. i art. 29¹ § 1 k.p., polegające na nieprawidłowym zakwalifikowaniu łączącej strony niniejszego sporu umowy o pracę jako umowy na zastępstwo.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący stwierdził, że „(...) w przedmiotowej sprawie poprzez wydanie zaskarżonego wyroku jak również poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji doszło do złamania zasady sprawiedliwego procesu. Wyrażona w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasada prawa do sądu, przyznaje każdemu podmiotowi prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. Sąd Najwyższy jest tym konstytucyjnym organem, który ma zapewniać zgodność z prawem i jednolitość orzecnictwa sądów powszechnych przez rozpoznawanie środków odwoławczych. Zgodnie z przepisem art. 183 § 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania. Ochrona interesów powoda w niniejszej sprawie wymaga sięgnięcia po nadzwyczajny środek odwoławczy, jakim jest skarga kasacyjna. Powód w istocie został zatrudniony u pozwanego w warunkach tak zwanej <umowy śmieciowej>, gdyż podpisywał dokumenty w postaci umów zlecenia”.

Dalej skarżący wywiódł, że dopiero postępowanie przed Sądem pierwszej instancji wykazało, że zatrudnienie powoda u pozwanego spełniało cechy zatrudnienia na podstawie stosunku pracy w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. W ocenie powoda, zaskarżone orzeczenie narusza fundamentalną zasadę i zarazem funkcję prawa pracy tj. zasadę ochrony pracownika wyrażoną w art. 24 Konstytucji RP. Powód, kierując sprawę do sądu pracy, oczekiwał przyznania należnej mu ochrony prawnej w sporze z silniejszym finansowo i organizacyjnie

pracodawcą. Pozwany pracodawca odmówił dalszego zatrudnienia powodowi, „jednakże sposób, w jaki się to odbyło ze strony pozwanego w październiku 2019 r., można najdelikatniej rzecz ujmując określić mianem nieprofesjonalnego”. W ocenie skarżącego, udzielona mu ochrona sądowa okazała się być niewystarczająca, pomimo podnoszenia w toku procesu konkretnych argumentów prawnych stanowiących podstawy formułowanych żądań. W ocenie powoda, Sąd drugiej instancji nie miał podstaw prawnych do przyjęcia oceny, że łącząca strony umowa była umową o pracę na tzw. zastępstwo, co w istocie stanowiło podstawę oddalenia apelacji. W tym zakresie naruszenie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego jest ewidentne. Podkreślił, że szczegółowe argumenty w tym zakresie zostały sformułowane w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych. Zauważył, że Sąd drugiej instancji nie odniósł się szczegółowo do merytorycznych zarzutów apelacji powoda, poprzestając jedynie na wyrażeniu aprobaty dla ustaleń i wniosków sformułowanych w uzasadnieniu wyroku pierwszej instancji.

Skarżący podkreślił, że Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie dokonał oceny prawnej zarzutów apelacji, do czego był zobowiązany na mocy art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. Skonkludował, że zasadniczym argumentem przemawiającym za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania jest konieczność zapewnienia ochrony praw pracowniczych powoda. W tej sytuacji przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno nastąpić w oparciu o art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jako że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Pozwany, w piśmie zatytułowanym odpowiedź na skargę, wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi

nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś

podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 496392).

Skarżący wskazał na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Odnosząc się do tej przesłanki, należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Podkreślić przy tym należy, że naruszenie przepisów postępowania podlega ocenie kasacyjnej uwzględniającej treść art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., który za uzasadnioną podstawę kasacyjną uznaje tylko takie naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia

10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Warunków tych skarżący nie spełnił, bowiem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazał przepisów, które miałyby Sąd drugiej instancji naruszyć w sposób kwalifikowany. Nie jest rolą Sądu Najwyższego stawianie hipotez, którą podstawę kasacyjną ma na myśli skarżący, przedstawiając we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentację mającą uzasadniać jej oczywistą zasadność, ale niewykazującą kwalifikowanego naruszenia konkretnych przepisów. Konkretyzacja wniosku w tym zakresie jest uprawnieniem, a zarazem obowiązkiem skarżącego. Sąd Najwyższy nie może zastępować strony w realizacji przysługującego jej prawa ani też być zobowiązany, by spełniać za nią ustawową powinność przez decydowanie, jaką rzeczywistą treść należałoby przypisać sformułowanym we wniosku zarzutom, tak żeby pozostawało to w zgodzie z intencją skarżącego.

Należy także zauważyć, że sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne

znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałaby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436). Takiego wyводу także brak, zważywszy, że w zasadzie w podstawach kasacyjnych znalazły się przepisy prawa procesowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Rozpoznając wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy wziął natomiast pod uwagę, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, sformułowanym w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1998 r., III CKN 805/98 (OSNC 1999 nr 4, poz. 79), za złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną adwokatowi lub radcy prawnemu przysługuje wynagrodzenie jak za sporządzenie i wniesienie skargi. Strona przeciwna może wnieść do sądu drugiej instancji odpowiedź na skargę kasacyjną w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Nie stanowi odpowiedzi na skargę tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120, 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249, czy 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.). Ze wskazanych przyczyn nie może być uwzględniony wniosek pozwanego o

zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, zawarty w piśmie określonym jako odpowiedź na skargę kasacyjną, które złożone zostało po upływie terminu do podjęcia tej czynności, bo 18 grudnia 2023 r., podczas gdy skargę kasacyjną doręczono mu 18 lipca 2023 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił jak w punkcie 2. sentencji.

ł.n

[a.ł]